

SPRAVEDLIVÝ PROCES A ROZKAZNÍ ŘÍZENÍ

HANA ENDEROVÁ

Právnická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Abstract in original language

Autorka příspěvku nahlíží na rozkazní řízení jako na řízení nalézací a sporné, které plní reparační funkci. Rozkazní řízení je řízení zkrácené, méně formální, v jehož rámci je bez nařízení jednání, bez dokazování a bez slyšení žalovaného vydáno rozhodnutí, kterým je platební rozkaz. Žalovaný nemá v důsledku neprojednání tvrzených skutečností a neprovádění dokazování při jednání u soudu bezprostřední možnost seznámit se s těmi skutečnostmi a důkazy, jež jsou tvrzeny a předkládány žalobcem. Zavedené standardy rozkazního řízení zcela neodpovídají právu na spravedlivý proces, které jsou deklarovány jak na ústavní, tak i na mezinárodní úrovni. Autorka příspěvku proto upozorňuje na důvody, účel a úskalí takového způsobu řízení. Právní úprava rozkazního řízení je položena na základě rychlého vymáhání finančních nároků a představuje druh řízení spadající do civilního procesu. V tomto řízení je na jedné straně akcentován princip rychlosti a hospodárnosti řízení, jakož i princip odpovědnosti účastníka za výsledek sporu, avšak na druhé straně je potlačován princip veřejnosti jako základní vlastnost spravedlivého procesu. Přesto koncepce rozkazního řízení zachovává rovnost zbraní účastníků řízení s tím, že každá strana má možnost uplatnit své argumenty za podmínek, které nejsou jasně (evidentně) nevýhodné ve srovnání s protistranou, neboť od elementárních vlastností spravedlivého procesu v demokratické společnosti nelze ustoupit ani z důvodu účelovosti, rychlosti a procesní ekonomie. Autorka příspěvku neopomíná ani rozdíly mezi rozkazním řízením, jehož výsledkem je „standardní“ platební rozkaz, a řízením o elektronickém platebním rozkazu, a to opět ve světle práva na spravedlivý proces.

Key words in original language

rozkazní řízení, spravedlivý proces, elektronický platební rozkaz

Abstract

Author of contribution has an opinion on order procedure as a finding and contradictory procedure with reparation. Order procedure is fast, less formal procedure without carrying evidence, litigating and defendant's audience. Order for payment is a result of order procedure. Defendant doesn't have direct opportunity to acquaint with depositions or evidence claimed by plaintiff during litigation. Standards of order procedure do not completely correspond with right to fair trial which is declared by institutional and international documents. The purpose of legislative adjustment of order procedure is to demand financial arrears through civil procedure. In the order procedure there are on the one hand emphasized principles such as speed, economy or defendant's responsibility but on the other hand there is repressed principle of public litigating which represents basic

attribute of fair trial. Nevertheless order procedure preserves equality of parties on action and each of them has opportunity to invoke depositions or evidence. This opportunity is not disadvantageous with comparison of opportunity of adverse party, because elementary attribute of fair trial in democratic society can not be repressed. Author points out reasons, function and difficulty of this form of procedure. Author of contribution also points out differences between „ordinary“ order for payment and electronic order for payment in the view of the right to fair trial.

Key words

order procedure, fair trial, electronic order for payment

1. PRINCIPY ROZKAZNÍHO ŘÍZENÍ VERSUS PRINCIPY SPRAVEDLIVÉHO PROCESU

Civilní proces je diferencován na základě dlouhodobého vývoje civilního práva procesního, kdy za základní dělení civilního procesu bývá považováno jeho rozlišování na řízení nalézací a řízení vykonávací.¹ Za elementární právní pramen civilního procesu je považován zákon č. 99/1964 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále též jen o.s.ř.). Institut rozkazního řízení je řízením nalézacím, řízením zkráceným a řízením sporným. Meritorním rozhodnutím vydaným v rámci rozkazního řízení je platební rozkaz.

Zkráceným řízením je řízení rozkazní a také řízení ve věcech směnečných nebo šekových. Zkrácená řízení lze definovat jako řízení bez nařízení jednání, kdy soud není povinen zjišťovat úplný skutkový stav dle § 153 odst. 1 o.s.ř. před vydáním rozhodnutí, jelikož za skutkový základ věci pro rozhodnutí slouží vylíčení rozhodných skutečností žalobcem v žalobě [§ 79 odst. 1, § 101 odst. 1 písm. a) o.s.ř.]. Soud je však povinen zkoumat procesní podmínky. Jde o řízení bez jednání, bez dokazování a bez slyšení žalovaného, a to s vyloučením veřejnosti. Jde vlastně o to, že se při vyloučení rovnosti účastníků rozhodne na základě obsahu žaloby. Je na žalovaném, zda se takovému rozhodnutí vzepře podáním tzv. odporu, nebo zda jej akceptuje.²

Institut rozkazního řízení jako zvláštní druh řízení není v o.s.ř. komplexně upraven, nicméně jsou reglementovány jeho dílčí složky: v ustanoveních § 172 až 174 institut platebního rozkazu, v ustanovení § 174a institut elektronického platebního rozkazu, v ustanovení § 174b elektronický platební rozkaz a v ustanovení § 175 o.s.ř.

¹ Hlavsa, P., Stavínohová, J.: Civilní proces a organizace soudnictví, Brno: Masarykova univerzita a DOPLNĚK, 2003, s. 153, ISBN 8072391550

² Winterová, A: Civilní právo procesní, Praha: Linde Praha, 2002, s. 390, ISBN 8072015958

směnečný a šekový platební rozkaz. Rozkazní řízení nepředstavuje samostatně upravený postup soudu, ale spíše specifický autoritativní způsob skončení věci, jímž je vydání platebního rozkazu jakožto jednoho z právních úkonů soudu.

Dle § 172 odst. 1 o.s.ř. soud může i bez výslovné žádosti žalobce a bez slyšení žalovaného vydat platební rozkaz, je-li v žalobě uplatněno právo na zaplacení peněžité částky a vyplývá-li uplatněné právo ze skutečností uvedených žalobcem. Z tohoto zákonného ustanovení vyplývá, že je zcela a jednoznačně na úvaze soudu, zda bude vydán platební rozkaz v rámci rozkazního řízení, či zda bude nařízeno jednání, provádět se dokazování a vydáván rozsudek.

Spravedlivý proces není možné chápat jako samostatný proces (postup) soudu či druh řízení, jako je tomu u řízení zkráceného. V podstatě jde o právo deklarované ve vnitrostátních³ a mezinárodních⁴ právních dokumentech. Právo na spravedlivý proces v sobě nese základní vlastnosti, záruky a principy, které by se měly v celém svém rozsahu promítat do všech řízení, ať už ve věcech civilních, správních či trestních. Mezi základní vlastnosti spravedlivého procesu patří nezávislost a nestrannost soudu a soudců, princip zákonného soudu a zákonného soudce, princip rovnosti a kontradiktornosti, princip veřejnosti, princip ústnosti a přímosti, princip hospodárnosti, rozhodování v přiměřených lhůtách a také další odvětvové principy civilního procesu, správního řízení a řízení trestního.⁵

Právo na spravedlivý proces zakotvuje požadavek zákonného soudu v čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“), tedy aby soud byl zřízen zákonem. Podmínku zřízení soudu na základě zákona může splňovat i jiný orgán, než jen soud, například rozhodčí, smírčí nebo správní orgán. K vydání platebního rozkazu a jemu předcházejícímu (rozkaznímu) řízení je však vždy oprávněn pouze soud. Zásada zákonného soudce specifikovaná v čl. 38 odst.1 Listiny základních práv a svobod vyjadřuje pro všechny účastníky civilního řízení shodně, že pouze zákon určí, který soud a soudce danou věc bude projednávat a rozhodovat a že se v žádném případě nejedná o řešení ad hoc nebo o řízení nahodilé či snad dokonce svévolné. Platební rozkaz může, na rozdíl od „standardního“ rozsudku, (samozřejmě za podmínek a v souladu s rozvrhem práce soudu) vydat vyšší soudní úředník či asistent soudce, nikoli výlučně soudce, a to i v případě, že vydání

³ Ústava a Listina základních práv a svobod České republiky

⁴ Mezinárodní pakt o občanských a politických právech a Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod

⁵ Winterová, A et al: Civilní právo procesní, Praha: Linde Praha, 2006, s. 62, ISBN 8072015958

platebního rozkazu nebylo žalobcem výslovně navrženo. Platební rozkaz může být také – opět za podmínek rozvrhu práce soudu – vydán justičním čekatelem. Do 31. 12. 2013 náleží takové oprávnění rovněž soudnímu tajemníkovi, to však za podmínek stanovených v § 6 odst. 2 vyhlášky č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, ve znění pozdějších předpisů, konkrétně: je-li vydání platebního rozkazu v žalobě výslovně navrženo (s výjimkou justičního čekatele po složení odborné justiční zkoušky, který má plnou působnost, která je jinak stanovena pro vyššího soudního úředníka a tudíž zde výslovný návrh žalobce není třeba).⁶ Novela o.s.ř., provedená zákonem č. 123/2008 Sb., s účinností od 1. 7. 2008 odstranila základní podmínku k vydání platebního rozkazu, jež bránila vydání platebního rozkazu, spočívající v tom, že platební rozkaz nemohl být vydán v případě, kdy měl o věci rozhodovat senát. Nyní ve věcech, ve nichž má jednat a rozhodovat senát (§ 36 až 36c o.s.ř.), již může být platební rozkaz vydán, ale výlučně senátem, v opačném případě by došlo k porušení zákonného ustanovení o obsazení soudu.

Právo na veřejné projednání věci, zahrnující dokazování sporné věci, je dalším ze základních pilířů práva na spravedlivý proces, které v rámci rozkazního řízení absentuje. Pro alternativu vydání platebního rozkazu postačuje kvalitní vylíčení všech rozhodujících skutečností, přitom za účelem dotvrzení určitých skutečností postačí odkázat na připojené listiny, z nichž skutková tvrzení vyplývají. Žaloba není před zahájením řízení žalovanému doručována, neboť platební rozkaz je vydáván bez jeho slyšení; postačí ji doručit až s platebním rozkazem. Pokud jsou skutková tvrzení vylíčena natolik kvalitně, že žaloba je projednatelná a důkazy ve smyslu § 79 odst. 1 o.s.ř. k prokázání obsahu žaloby nejsou připojeny, pak to vydání platebnímu rozkazu nebrání. Třebaže platební rozkaz představuje konečnou formu rozhodnutí soudu, která se po splnění zákonných náležitostí stává exekučním titulem, není vyhlášován veřejně. Je pouze doručován žalovanému společně s žalobou. Platební rozkaz obsahuje poučení, že zabránit jeho účinkům lze pouze podáním odporu.

Z tohoto důvodu je na žalovaného kladen požadavek opatrnosti a bdělosti ke svým právům a povinnostem, o to více, že v rozkazním řízení není akcentována zásada rovnosti zbraní účastníků takovým způsobem jako je tomu ve „standardním“ sporném řízení. Aktivita žalovaného, jako podání námitek, uplatňování obrany či vyjádření k nároku žalobce ve stadiu před vydáním platebního rozkazu, není zákonem nijak požadována a v praxi ani realizována. Až případným podaným odporem proti platebnímu rozkazu může žalovaný vyjádřit svůj nesouhlas se skutečnostmi tvrzenými žalobcem, uplatnit svoje námitky nebo obrany ve svůj prospěch.

⁶ Drápal, Bureš et al: Občanský soudní řád I, § 1-200za Komentář, Praha: C. H. Beck, 2009, s. 1166, ISBN 9788074001079

Přes výše uvedené soud při vydání platebního rozkazu musí respektovat ústavněprávní limity, především za účelem spravedlivé ochrany práv a oprávněných zájmů účastníků a zamezit zneužívání práv na úkor jiných práv a oprávněných zájmů. To platí zvláště za situace, kdy žalovaný byl nečinný, příp. ani neměl příležitost být činný: platební rozkaz byl doručován na nesprávnou adresu, jeho pobyt není vůbec znám, doručováno bylo náhradním způsobem – zásilka byla uložena a na základě fikce se považuje za doručenu. Právě k náhradnímu doručení platebního rozkazu se vyjádřil Ústavní soud v nálezu ze dne 14. 7. 2000, sp. zn. II. ÚS 406/2000, v němž zdůraznil, že rozkazní řízení je soudním řízením zkráceným, které vyžaduje, aby platební rozkaz byl doručen žalovanému do vlastních rukou. Až doručením platebního rozkazu žalovanému do vlastních rukou se teprve vyvozuje rovnost účastníků řízení, neboť i žalovanému je dána možnost projevit svou vůli a vyjádřit se. Pokud by tak soud neučinil, porušil by základní ustanovení zakotvené v čl. 1 a čl. 37 odst. 3 Listiny základních práv a svobod a rovnost účastníků v řízení dle čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 2 Listiny. V kontextu tohoto nálezu lze velmi kriticky nahlížet na zamýšlenou novelu občanského soudního řádu, která byla v současné době rozeslána k mezirezortnímu připomínkovému řízení. Cílem této novely je zejména pokračování v elektronizaci justice, snížení administrativní zátěže soudů, zefektivnění justice a zamezení průtahů v soudním řízení. Tato novela s dosažením zmíněných cílů posiluje odpovědnost adresáta za přebírání zásilek v případech, kdy je doručováno prostřednictvím veřejné datové sítě do datové schránky tak, že zavádí náhradní doručení v případech doručování platebního rozkazu, elektronického platebního rozkazu a usnesení podle § 114b o.s.ř. či předvolání k přípravnému jednání dle § 114c o.s.ř. Má tak dojít k zefektivnění a zrychlení doručování, kdy je doručováno do datových schránek. Stejně tak náhradní doručování platebního rozkazu oproti stávající právní úpravě zavádí novelizovaný § 173 o.s.ř. s tím, že náhradní doručení platebního rozkazu není vyloučeno, pokud bylo platebním rozkazem rozhodnuto o peněžitém plnění nepřevyšujícím 10 000 Kč, přičemž k příslušenství pohledávky se nepřihlíží. Navrhovaná právní úprava, týkající se doručování (elektronického) platebního rozkazu, sice posiluje elektronizaci justice, zrychlení a zefektivnění řízení, ale je na pokraji rovnováhy mezi těmito zamýšlenými cíly a mezi právem na spravedlivý proces, neboť potlačuje zásadu rovnosti zbraní, když žalovaný má možnost projevit svou vůli a vyjádřit se až poté, co se fakticky, bezprostředně seznámí s obsahem platebního rozkazu, což je mu při náhradním doručení platebního rozkazu zcela vyloučeno, přičemž tato možnost musí být žalovanému poskytnuta, bez ohledu na výši peněžitého plnění, ke kterému byl na základě platebního rozkazu zavázán. Pokud má zákonodárce za to, že u nižších peněžních částek není potřeba ochrany žalovaného, potom dochází k nesprávným závěrům, protože neexistuje podmíněnost mezi výši peněžní částky a její právní a skutkovou komplikovaností. Jinými slovy řečeno, konkrétní výše peněžní částky nepodmiňuje míru složitosti a komplikovanosti daného sporu. Pakliže je zesilován požadavek ekonomického a hospodářského vývoje a v důsledku toho dochází i ke

zrychlení a zefektivnění rozkazního řízení, lze si představit tlak k odstranění jakékoli limitující částky při náhradním doručení platebního rozkazu, stejně jako tomu bylo dříve v případě přehodnocení podmínek realizace rozkazního řízení.⁷

Nedoručení platebního rozkazu do vlastních rukou a nedodržení dalších specifických podmínek pro konání rozkazního řízení⁸ a následné vydání platebního rozkazu je zcela v rozporu s právem na spravedlivý proces. Je proto třeba striktně trvat na dodržení všech zákonem stanovených procesních podmínek k jeho realizaci, a to v co nejvíce zákonem požadovaném rozsahu. Ostatně, úprava rozkazního řízení je v českém civilním procesu ve vztahu k žalovanému velmi přísná ve srovnání s právní úpravou rozkazního řízení v Německu (ta se stala inspiračním zdrojem k právní úpravě institutu elektronického platebního rozkazu). Česká úprava rozkazního řízení je nedůkazní a jednofázová, zatímco v Německu je dvojfázová, což znamená, že nejprve je vydán platební rozkaz, proti němuž má žalovaný právo podat odpor, a je-li nečinný, soud vydá na další návrh žalobce na základě platebního rozkazu tzv. vykonatelný platební rozkaz proti němuž má žalovaný další možnost obrany podáním námítky proti vykonatelnosti rozkazu.⁹

Ačkoli určité vlastnosti spravedlivého procesu v rozkazním řízení absentují, je v něm zvládnutelná zásada rychlosti a hospodárnosti. Hlavním cílem tohoto řízení je rychlé a hospodárné vyřízení věci. V rámci rozkazního řízení nedochází k ústnímu jednání a k provádění složitějšího dokazování, což má podstatný vliv na rychlost rozkazního řízení a jeho nákladnost. V případě postupu opačného by tak došlo k potlačení zásady rychlosti a hospodárnosti.¹⁰ Přílišná snaha o rychlé

⁷ Pelikánová, R.: Platební rozkaz: Srovnání institutu platebního rozkazu v České republice a ve vybraných zemích, Praha: Linde Praha, 2000, s. 85, ISBN 8072012207. Původní český občanský soudní řád z roku 1963 připouštěl rozkazní řízení jen pro vymáhání částek nepřevyšujících 1.000 Kčs, novelou z roku 1973 byl tento limit navýšen na 5 000 Kčs. Novela z roku 1983 tuto hranici ponechala a až novela z roku 1991 ji posunula na 20 000 Kč, v obchodních věcech, kde se zaplacení peněžité částky opíralo o výpis z knih tuzemského peněžitého ústavu. Od 1. 9. 1993 veškerá uvedená omezení odpadla

⁸ Specifickými podmínkami rozkazního řízení jsou: žalobce se po žalovaném domáhá peněžitého plnění, je znám pobyt žalovaného, žalovanému není třeba doručovat do ciziny, žalobcem uplatněné právo vyplývá ze skutečností uvedených žalobcem a jsou splněny „běžné“ podmínky řízení.

⁹ Bureš, J., Drápal, L. et al: Občanský soudní řád I, Komentář, Praha: C.H. BECK, 2009, s. 1148, ISBN 9788074001079

¹⁰ Jakmile by předseda senátu nařídil jednání, bylo by vydání platebního rozkazu zásadně v rozporu se zásadou hospodárnosti. Viz rozhodnutí č. 45/1986 Sb. rozh. civil.

a hospodárné vyřešení sporu však může vést k nezaregistrování vad v podání účastníků, popř. k opomenutí nutnosti provést relevantní důkaz, čímž vyústí ve vydání platebního rozkazu bez přesvědčivého právního posouzení věci, bez zjištění skutkového stavu a bez jakýchkoliv pochybností. V takovém případě by byla potlačena zásada rovnosti účastníků, jakož i další atributy práva na spravedlivý proces.

2. SPRAVEDLIVÝ PROCES A ELEKTRONICKÝ PLATEBNÍ ROZKAZ

Institut elektronického platebního rozkazu (dále jen „EPR“) byl do občanského soudního řádu zaveden s účinností od 1. 7. 2008 na základě jeho novely provedené zákonem č. 123/2008 Sb.

Do 1. 9. 2007, tedy do účinnosti novely občanského soudního řádu provedené zákonem č. 218/2011 Sb., spočívaly podmínky k vydání EPR v tom, že návrh na vydání EPR musel být učiněn na standardizovaném formuláři. Vzor, podle něhož byl elektronický formulář vytvořen, byl obsažen ve vyhlášce č. 197/2008 Sb. Poté, co nabyla účinnosti zmiňovaná novela, došlo ke zrušení vyhlášky č. 123/2008 Sb., přičemž elektronický platební rozkaz musí být stále podáván dle § 174 odst. 1 o.s.ř. na formuláři, který zveřejňuje ministerstvo způsobem umožňující dálkový přístup a pokud tento návrh na vydání elektronického platebního rozkazu neobsahuje všechny zákonem stanovené náležitosti, jak je upravuje § 174a odst. 3 o.s.ř., nebo je nesrozumitelný anebo neurčitý, předseda senátu jej usnesením odmítne, jestliže pro tyto nedostatky nelze pokračovat v řízení (§ 43 o.s.ř. se tu nepoužije). Pokud by nebyl návrh na vydání elektronického platebního rozkazu zpracován na daném formuláři, třebaže byl zaslán elektronicky se zaručeným elektronickým podpisem, elektronický platební rozkaz nelze vydat, takové podání by směřovalo k vydání standardního platebního rozkazu. Na druhou stranu, jestliže je návrh zpracován na formuláři, avšak je na soud podán v listinné podobě, potom musí být tento návrh posouzen jako návrh k vydání obyčejného platebního rozkazu, a to i přesto, že formulář byl nadepsán „elektronický platební rozkaz“, jakkoli soud posuzuje všechna podání podle jeho obsahu dle § 41 odst. 2 o.s.ř. Pokud by bylo soudem uvedené podání odmítnuto, pak by na straně soudu došlo k pochybení v podobě denegatio iustae a tím porušení práva na spravedlivý proces.

Plná elektronizace justice, která umožní žalobci podání návrhu dálkovým přístupem na elektronickém formuláři, na což by měly navazovat úkony soudu v elektronické formě, včetně vedení elektronického soudního spisu, vydání elektronického vyhotovení tohoto rozhodnutí a jeho doručování účastníkům prostřednictvím veřejné datové sítě do datové schránky by při dosažení tohoto stavu měl tento institut vést k větší rychlosti a hospodárnosti řízení, což bylo hlavním motivem zavedení tohoto institutu. Nyní je však situace taková, že zamýšlených cílů zákonodárce, spočívající v novém, moderním a rychlém řízení, které soudu ulehčuje práci, nebylo

dosaženo a zejména s ohledem na technické vybavení soudů tomu zřejmě nebude v dohledné době ani jinak.

Z pohledu práva na spravedlivý proces je nutné se zamyslet i nad tím, zda skutečnost, že realizace elektronického rozkazního řízení je podmíněna technickým zázemím, které není dostupné a dalšími zatím nerealizovatelnými etapami elektronizace justice, není porušením práva na spravedlivý proces, neboť důsledně vzato nejsou splněny základní podmínky pro tento způsob řízení, byť jsou zákonodárcem nabízeny. Automatické zpracování elektronického formuláře není možné. Stále je přítomen „lidský prvek“, který bude zkoumat, zda uplatněné právo vyplývá ze skutečností v návrhu uvedených popř. připojených listin, či nikoliv. V tomto směru je řízení o elektronickém platebním rozkazu zcela shodné jako u běžného platebního rozkazu. Rovněž doba vyřízení návrhu na vydání elektronického platebního rozkazu je shodně stanovena jako u „obyčejného“ návrhu na vydání elektronického platebního rozkazu. V současné době označení „elektronický platební rozkaz“ se týká pouze toho, že jeho návrh na vydání je podáván na elektronickém formuláři, který je podepsán zaručeným elektronickým podpisem. Nyní není ani elektronicky vyhotovován, v budoucnu by tomu tak ale být mělo. Aktuálně je možné doručit elektronický platební rozkaz do datové schránky, to však za podmínky, že adresát má zpřístupněnou datovou schránku. Jestliže by mu elektronický platební rozkaz nebyl fakticky doručen, soud musí jeho listinnou verzi doručit do vlastního rukou bez možnosti náhradního doručení. Lze jen doplnit, že novela občanského soudního řádu, která byla v současné době předložena k mezirezortním připomínkám, předpokládá možnost náhradního doručení elektronického platebního rozkazu v případech, kdy bude doručováno prostřednictvím veřejné datové sítě do datové schránky.

Technické vybavení soudů a e-justice, která má být platformou pro elektronické zkrácené řízení, zabezpečuje moc výkonná, konkrétně Ministerstvo spravedlnosti. Z tohoto hlediska by mohlo být event. namítáno, že není splněna jedna z vlastností práva na spravedlivý proces, protože není zabezpečena nezávislost soudu. Takový závěr se jeví být značně povrchním, neboť jde spíše o otázky správy justice, za které zodpovídá právě moc výkonná, přičemž určitá míra vlivu moci výkonné na moc soudní v tomto kontextu je potřebná a nutná, když nezávislost soudní moci není možné vykládat absolutně, při současném pojetí správy soudu.

V Programové prohlášení Vlády České republiky ze dne 4. srpna 2010 je mj. vyjádřena potřeba pokračovat v elektronizaci justice a zrychlit i zefektivnit její výkon. Realizace těchto potřeb má být dosažena ve vztahu k elektronickému platebnímu rozkazu zavedením provozu nové aplikace (dále jen „CEPR“), a to od 1. 1. 2012. CEPR představuje využití elektronického vedení soudního spisu. Systém CEPR má zrychlit vyřizování elektronických platebních rozkazů, odbřemenit soud v rámci rozkazního řízení a zjednodušit zpracování elektronického platebního rozkazu. Zavedením aplikace CEPR do provozu by mělo být doprovázeno zavedením elektronického spisu

soudu, který již nebude podporován spisem listinným. CEPR využívá spolupráce s provozovatelem poštovních služeb, který jako zprostředkovatel doručování v souladu s uzavřenou poštovní smlouvou zajistí tisk a doručení písemnosti zasílané soudem.¹¹ Postupná elektronizace justice reaguje na možnost komunikace, kterou nabízí internet a soudy v tomto směru nesmí zůstat rigidní a distancovat se od těchto komunikačních a technických možností. Při zavádění těchto postupů je však nutné mít na zřeteli základní práva účastníků, zásady spravedlivého procesu, aby pro samotný elektronický pokrok justice nedošlo k jejich potlačení či zneužití, neboť ne všichni účastníci mají faktický přístup k internetu či jsou dostatečně „počítačově“ gramotní. Tyto faktické nevýhody, jež nejsou soudem reflektovány, se mohou ve výsledku projevit v tom, že budou ve sporu neúspěšní, v nejkrajnějším případě, že dojde k porušení jejich právo na spravedlivý proces.

Zkrácená řízení určená k vymáhání nesporných pohledávek sehrávají významnou roli téměř ve všech národních právních řádech členských států Evropské unie. Nadto je zjevné že i ty jsou poznamenány nestálými změnami: zejména dochází k propojování a prohlubování složitosti hospodářských a ekonomických vztahů a k vyšší připravenosti obchodníků a podnikatelů vymáhat své nároky. Navyšuje se tak celkové množství případů o nesporné nároky. Za tohoto stavu zesiluje potřeba podporovat zkrácená řízení vedoucí k rychlému a nenákladnému řešení nesložitých kauz, přitom je třeba mít na zřeteli jejich specifickou, protože standardy rozkazního řízení neodpovídají právu na spravedlivý proces. Je zapotřebí trvat na zvýšené obraně žalované strany, což nemůže rozrušit ani tolik prosazovaný požadavek rychlosti, hospodárnosti a efektivity řízení při vymáhání nesporných pohledávek.

Literature:

- Bureš, J., Drápal, L. et al: Občanský soudní řád I, § 1-200za Komentář, Praha: C. H. Beck, 2009, s. 1166, ISBN 9788074001079
- Hlavsa, P., Stavinohová, J.: Civilní proces a organizace soudnictví, Brno: Masarykova univerzita a DOPLNĚK, 2003, s. 153, ISBN 8072391550
- Pelikánová, R.: Platební rozkaz: Srovnání institutu platebního rozkazu v České republice a ve vybraných zemích, Praha: Linde Praha, 2000, s. 85, ISBN 8072012207
- Winterová, A: Civilní právo procesní, Praha: Linde Praha, 2002, s. 390, ISBN 8072015958

¹¹ Důvodová zpráva k vyhlášce, kterou se mění vyhláška Ministerstva spravedlnosti České republiky č 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, ve znění pozdějších předpisů, s účinností od 1. ledna 2012.

*Dny práva 2011 – Days of Law 2011 [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2012 ISBN 978-80-210-5919-1 (soubor) 9788021047334. Dostupné z:
<http://www.law.muni.cz/content/cs/proceedings/>*

Contact – email

Enderovah@seznam.cz